

CONTEXT BASED LEARNING

یادگیری مبتنی بر زمینه

تهیه کنندگان: دکتر حسین کریمی مونقی، مهری یآوری،
تکتم معصومیان و فاطمه رجب دیزاوندی

یادگیری مبتنی بر زمینه (CBL) یکی از روش های آموزشی فعال است که در سراسر دنیا در حوزه پزشکی، پرستاری و سایر رشته ها از جمله مهندسی، ریاضی و معماری مورد استفاده قرار می گیرد. برای اولین بار در سال ۱۹۹۷ دانشگاه آلبرتا از روش آموزش CBL بعد از انجام مطالعات گسترده و ارزیابی کوریکولوم های گذشته خود استفاده نمود. سپس کالج Grand Prairie Regional طی برنامه ای با دانشگاه آلبرتا در جهت اجرای این روش آموزشی همکاری نمود. یادگیری مبتنی بر زمینه بر این اصل استوار است که تمام دانشجویان دانش قبلی دارند که می تواند به پیوستن اطلاعات جدید به ساختمان دانشی آنان کمک کند. قاعده کلی در CBL این گونه است که نقطه شروع و محور یادگیری باید یک مشکل یا یک موقعیت باشد که مرکز یادگیری دانشجو است و تاکید بر خود یادگیری دارد.

در یادگیری مبتنی بر زمینه، دانشجویان دانش و مهارت آموزشی را هنگام مواجهه با موقعیت های عملی حرفه ای، کسب می کنند به طوری که این موقعیت ها محرک و محور اولیه فعالیت یادگیریشان می باشد. به عنوان مثال، یک درس پزشکی و یا پرستاری در برنامه CBL شامل چندین موقعیت عملی پزشکی و یا پرستاری است. هر موقعیت اهداف یادگیری متعددی را پوشش می دهد. به طوری که شناخت مفاهیم اصلی موجود در موقعیت یکی از این اهداف می باشد. موقعیت باید از پیچیدگی نسبی برخوردار باشد به گونه ای که افراد مختلف بتوانند موقعیت را تجلی کنند و به بحث بگذارند.

معمولاً دانشجویان در یک گروه کوچک ۱۲-۹ نفره به سرپرستی یک استاد با پیچیدگی های یک موقعیت عملی، عمدتاً در طی ۶ هفته یا بیشتر مواجه می شوند. دانشجو از طریق اکتشاف مشارکتی با همکلاسی ها، دانش و مهارت حرفه ای اش را تکمیل می کند. هر موقعیت حداقل دو جلسه نیاز به بحث و بررسی دارد. به طور کلی این فرایند چهار مرحله دارد.

مراحل فرایند CBL

مرحله ۱: آزمون موقعیت

در اولین مرحله یک گروه کاری متشکل از دانشجویان و یک استاد،

موقعیت عملکردی را مورد بحث قرار می دهند. موقعیت ممکن است به وسیله نوار ویدیو، کاست یا یک سناریوی مکتوب و مصور باشد. دانشجو تشویق می شود تا موقعیت را تبیین نماید و نقش خود را به عنوان پزشک یا پرستار در این موقعیت معین کند. در طی این جلسه دانشجویان با استدلال موقعیت را با صدای بلند تشریح می کنند. آنچه را براساس تجربه قبلی شان می دانند و آنچه را که نمی دانند و آنچه را که دانستن آن برای مواجهه با مشکل لازم است مشخص می کنند. دانشجویان توضیحات خود را منظم نموده با توصیه های نقادانه همکلاسی هایشان ادراک خود را شفاف می سازند و اهداف یادگیری را تعیین می کنند و یک طرح عملیاتی برای رسیدن به این اهداف تدوین می نمایند.

مرحله ۲: خود آموزی

در مرحله دوم، دانشجو فعالانه برنامه ریزی اش را برای رسیدن به اهداف یادگیری انجام می دهد. دانشجویان تعیین می کنند چگونه دانش و مهارت مورد نیاز خود را به دست می آورند. این فرایند به آنان در توسعه مهارت تفکر عمیق و یادگیری مستقل و نقادانه کمک می کند.

مرحله ۳: کسب اطلاعات جدید

در طی این مرحله دانشجو موقعیت را مورد بررسی مجدد قرار می دهد و

آنچه یاد گرفته و اطلاعات جدیدی که به دست آورده در بستر موقعیت با هم تلفیق می نماید. دانشجویان تشویق می شوند مفاهیم جدید را به تنه قدیمی اطلاعات متصل کنند و موارد یادگیری جدید را از دل آن به دست آورند. این فرایند برای اطمینان از اینکه دانشجو می تواند در آینده در موقعیت واقعی مشابه درست عمل کند حیاتی است. در طی این مرحله دانشجو

آنچه را که آموخته خلاصه کرده و شرح می دهد که چگونه از این دانش و مهارت در موقعیت های عملی آینده استفاده خواهد کرد

مرحله ۴: تأمل و تفکر (Reflecting)

در طی مرحله چهارم هر موقعیت تشریح می شود، دانشجویان منابع و شیوه های

تحقیق استفاده شده توسط خود و همکلاسی هایشان را در مرحله مطالعه شخصی شان نقد می کنند. وقتی که منابع و شیوه ها از نظر ارزشی و اثربخشی نقد شد، دانشجویان راه های جایگزین انتخاب هایشان را تشریح می کنند. هر دانشجو فرصت دارد نقش رهبری گروه را در یک دوره زمانی معین به عهده بگیرد. در طی فرآیند CBL دانشجویان فرصت توسعه مهارت در بازخورد دادن به همکلاسی و استادان را دارند. در پایان هر جلسه بحث، دانشجویان و استاد یکدیگر را نقد می کنند و سهم فردی خود در فرآیند یادگیری و گروه را مشخص می نمایند. در طی جلسات بازخورد، دانشجویان یاد می گیرند تا مهارت تفکر نقادانه، ارتباط، تحقیق، مشارکت و توانایی های رهبری را در خود تقویت کنند.

فواید CBL

- توانایی تفکر انتقادی و توانایی حل مشکل
- تشخیص درستی یافته ها و ارزیابی و بکارگیری منابع
- توانایی انجام کار تیمی
- انعطاف پذیری
- برقراری ارتباط موثر
- یادگیری مستمر

سنجش و ارزشیابی در CBL

شیوه هایی که برای سنجش استفاده می شود متاثر از شیوه های یادگیری است.

آزمون های سنتی مثل سوالات چهارگزینه ای، کوتاه پاسخ و تشریحی نیز می تواند برای سنجش توانایی درک محتوی درس به کار رود اما باید توجه داشت که در CBL هدف، سنجش توانایی دانشجو برای کاربرد دانش در محیط واقعی عملکرد است. اجزاء زیر معمولاً در فرآیند ارزشیابی ضروری است:

۱- آزمون محتوی

۲- ارزیابی تفکر نقادانه

۳- ارتباط، احترام، خودهدایتی، فرآیند گروه. دانشجو با خودارزیابی و ارزیابی همکار داده ها را جمع آوری می کند. استاد عملکرد

دانشجویان را مقایسه می کند و براساس آن رتبه بندی و کسب امتیاز صورت می گیرد.

هدف اصلی CBL کمک به دانشجو برای برقراری ارتباط بین مفاهیم متفاوتی است که در دروس مختلف آموخته است.

چالش های استفاده از CBL

حرکت از روش سنتی به سمت برنامه درسی مبتنی بر CBL فرآیند ساده ای نیست.

CBL نیازمند تغییرات همزمان فلسفی، برنامه ریزی درسی، پرورش هیات علمی، تعامل مدرس- دانشجو، شناخت دانشجو و سنجش عملکرد صحیح برای اطمینان از موفقیت طرح است.

تحقیقات اندکی در مورد CBL وجود دارد و یلیامز ۲۰۰۶ گزارش کرد وقتی که دانشجویان از یک برنامه CBL استفاده می کنند در مقایسه با دانشجویانی که به شیوه سنتی عمل می کنند، میانگین نمرات بالاتری کسب می کنند. همچنین شرکت کنندگانی که به شیوه CBL آموزش دیده بودند در آزمون دریافت گواهینامه موفق تر بوده اند.

منابع جهت مطالعه بیشتر:

1-Williams B, Spiers J, Fisk A, Richards L, Gibson B, Kabotoff W and etal. The influence of undergraduate problem/context based learning program involving professional nursing graduate practice. Nurse Education today. 2012; 32: 417-421

2-Nursing Education Context-Based Learning. Department of Nursing and Health studies. Available from www.gprc.ac.ir

3-Williams B, Anderson MC, Day R. Undergraduate Nursing students Knowledge of and Attitudes Toward Aging: Comparison of Context-Based Learning and a Traditional Program. Journal of Nursing Education. 2007; 46(3): 115-120

4- McGrath JP, Smith KB, Day R.A, Yonge O. The questioning skills of tutors and students in a Context based baccalaureate nursing program. Nurse Education Today. 2004; 24: 363-372

mail: nms.edo@mums.ac.ir

Web: http://www.mums.ac.ir/nurse/fa/EDO_main